

Паниум — Гуравдугаар дугаар

Үзэгдэл ба Товлогдсон Цаг: Зөгнөлийн Зэрэгцүүлэл

Jeff Pippenger

2025-02-28

Арван онгон охины тухай сургаалт зүйрлэл нь нэг зуун дөчин дөрвөн мянгын түүхэнд үг үсэггүйгээр давтагдан биелдэг. Хабаккук номын хоёрдугаар бүлэг төгсгөл үед айлддаг үзэгдлийг тодорхойлон заахдаа уг сургаалт зүйрлэлийн гол цөмийг илэрхийлдэг.

Би харуулынхаа дээр зогсож, цамхаг дээрээ байрлан, Тэр надад юу айлдахыг, мөн зэмлүүлэгдэхдээ би юу хариулахыг харж хүлээнэ. Тэгээд ЭЗЭН надад хариулж, —Үзэгдлийг бичигтүн, түүнийг хавтан дээр ойлгомжтойгоор сийл; уншигч нь гүйж явахдаа ч уншиж чадахаар болго. Учир нь үзэгдэл нь хараахан тогтоогдсон цагтаа зориулагдсан хэвээр байгаа; харин эцэстээ тэр нь өгүүлж, худал болохгүй. Хэдийгээр саатах мэт санагдавч түүнийг хүлээгтүн; учир нь тэр нь гарцаагүй ирнэ, саатахгүй. Харагтун, биеэ өргөсөн хүний сэтгэл дотор нь зөв шулуун биш; харин зөвт хүн итгэлээрээ амьдрах болно. Хабаккук 2:1–4.

Даниел 11-ийн хорин долдугаар эшлэл мөн “товлосон цаг”-ийг тодорхойлон заадаг.

Энэ хоёр хааны зүрх нь хор хөнөөл үйлдэхэд чиглэх бөгөөд тэд нэг ширээний ард худал ярих болно; гэвч энэ нь бүтэмжгүй байх болно. Учир нь төгсгөл нь тогтоогдсон цагтаа л ирнэ. Даниел 11:27.

Ромоор тогтоогдсон “үзэгдэл” нь “товлосон цагт” зориулагдсан бөгөөд нэг ширээний ард хор хөнөөл үйлдэхийг зүрхэндээ агуулан худал хэлэлцдэг тэр хоёр хаан нь үзэгдэл “дуугарахаас” өмнө хүрч ирдэг эш үзүүлэгийн тэмдэглэлт үе шатыг илтгэнэ. Товлосон цагаас өмнө хоёр хаан “худал” ярьдаг, харин үзэгдэл товлосон цагтаа дуугарахдаа худал хэлдэггүй. Товлосон цаг нь АНУ дахь Ням гаргийн хууль бөгөөд ширээний ар дахь уулзалт нь эш үзүүлэгийн нэгэн хугацааны эхлэлийг тэмдэглэдэг. “Үзэгдэл” нь Ням гаргийн хуулийн үед түүхэнд биеллээ олдог боловч Ням гаргийн хуулиас өмнө тогтоогдсон байдаг. Итгэмжит хүмүүст үзэгдлийг хүлээхийг хэлсэн бөгөөд мөн үзэгдлийг тунхаглахыг ч хэлсэн нь үүнийг тодорхой харуулдаг. Хэрэв үзэгдэл хараахан тогтоогдоогүй байсан бол түүний биеллээс өмнө түүнийг тэд урьдчилан тунхаглаж чадахгүй байх байсан.

Иеремиа нь үзэгдлийг “хүлээдэг” хүмүүсийг төлөөлдөг:

Эзэн минь, Та мэднэ: намайг санаач, над дээр ирж соёрхооч, мөн намайг хавчигчдаас минь өшөөг минь аваач; Өөрийн тэвчээрт намайг бүү авч одооч: Таны төлөө би зэмлэл амссаныг мэдэгтүн. Таны үгс олдож, би тэдгээрийг идсэн; Таны үг миний зүрхний баяр хөөр, цэнгэл болсон: учир нь, түмэн цэргийн Бурхан Эзэн минь, би Таны нэрээр нэрлэгдсэн билээ. Би дооглогчдын чуулганд суугаагүй, баясаагүй; Таны мутрын учир би ганцаар суусан: учир нь Та намайг хилэнцээр дүүргэсэн билээ. Яагаад миний өвчин үргэлжийнх бөгөөд, эдгэхээс татгалздаг миний шарх эдгэх аргагүй байна вэ? Та үнэхээр

надад худалч мэт, тасалддаг ус мэт байх юм уу? Тиймээс Эзэн ийн айлдаж байна, Хэрэв чи эргэн ирвэл, Би чамайг дахин авчирч, чи Миний өмнө зогсох болно: мөн хэрэв чи үнэтэйг өөдгүйгээс салгаж гаргавал, чи Миний ам мэт болно: тэд чам уруу эргэн ирэг; харин чи тэдэн уруу бүү эргэн ир. Би чамайг энэ ард түмэнд хүрлэн бэхлэгдсэн хэрэм болгоно: тэд чиний эсрэг тэмцэх боловч, чамайг дийлэхгүй: учир нь Би чамайг аварч, чөлөөлөхөөр чамтай хамт байна гэж Эзэн айлдаж байна. Би чамайг хорон муу хүмүүсийн гараас аварч, аймшигтнуудын гараас золин чөлөөлнө. Иеремиа 15:15–21.

АНУ дахь ням гаргийн хууль дээр “санах”-ын бэлгэдэл тэмдэглэгддэг. Үргэлж санагдан байх ёстой Амралтын өдөр тэнд эцсийн шалгалтын асуудал болдог. Мартагдсан байсан Тирийн янхан тэнд санагддаг. Бурхан Вавилоны нүглийг тэнд санаж, түүнд хоёр дахин шүүлт өгдөг.

Ярихуй байрладаг замын тэмдэг нь АНУ дахь Ням гаргийн хууль мөн. Учир нь тэнд газрын араатан луу мэт “ярьдаг.” Яг тэрхүү адил замын тэмдэг дээр Балаамын эш үзүүллэгийн шугам дахь илжиг “ярьдаг.” Иохан Баптист төрөхөд, тэнгэрлэгээр ярих нь хязгаарлагдсан байсан түүний эцэг Захари “ярьдаг.”

Тэгээд найм дахь өдөр тэд хүүхдийг хөвч хөндөхөөр ирж, эцгийнх нь нэрээр түүнийг Захари гэж нэрлэхийг завдав. Харин эх нь хариулж, —Үгүй, харин түүнийг Иохан гэж нэрлэнэ, гэв. Тэгэхэд тэд түүнд, —Чиний төрөл саданд ийм нэртэй хүн нэг ч үгүй байна, гэв. Тэгээд тэд эцэгт нь дохио зангаагаар, түүнийг юу гэж нэрлэхийг хүсэж байгааг нь асуув. Тэр бичгийн самбар нэхэж авч, —Түүний нэр Иохан, хэмээн бичив. Тэгэхэд бүгд гайхав. Даруй түүний ам нээгдэж, хэл нь тайлагдан, тэрээр ярьж, Бурханыг магтан алдаршуулав. Лук 1:59–64.

Америкийн Нэгдсэн Улсад Ням гаргийн хууль тогтоогдох үед папын засгийн үхлийн шарх эдгэрч, АНУ, ерөнхийлөгч нь долоон дундаас гарсан найм дахь ерөнхийлөгч болох Дональд Трамптайгаа хамт, долоон дундаас гарсан найм дахь хаанчлал болдог. Яг тэр цаг мөчид нэг зуун дөчин дөрвөн мянга нь туг тэмдэг болгон өргөгдөнө. Нэг зуун дөчин дөрвөн мянга нь долоон дундаас гарсан найм дахь чуулган мөн. Ням гаргийн хууль дээр наймын тоо тэмдэглэгддэг бөгөөд Иохан найм дахь өдөр хөвч хөндүүлж, Захариа ярьсан нь тэр билээ. Захариа гэдэг нь Бурхан “дурсан санах” гэсэн утгатай. Ням гаргийн хууль бол “дурсан санагдах” ёстой байсан жинхэнэ Амралтын өдрийн хуурамч дуурайл юм. Ням гаргийн хууль дээр Тирийн янхан “дурсан санагдана.” Ням гаргийн хууль дээр л Бурхан Вавилоны нүглүүдийг “дурсан санаж,” түүний шүүлтийг давхар болгодог.

Иеремиа нь анхны урам хугарлыг амссан бөгөөд удаашран саатах үзэгдлийг хүлээгчдийг төлөөлдөг. Тэрээр мөн, үзэгдэл тогтоогдсон цагтаа айлдан, худал хэлдэггүй тэр үед, Бурханы ам болох итгэмжит хүмүүсийг төлөөлдөг. Тогтоогдсон цагт айлддаг тэрхүү үзэгдлийн өмнө, нэг ширээний ард суусан хоёр хаан бие биедээ худал ярьдаг. Тэр үйл явдал нь Ням гаргийн хуулиас өмнө тохиолддог бөгөөд иймээс 13–15-р эшлэлүүдэд өгүүлсэн Паниумын түүхэнд, өөрөөр хэлбэл “ард түмний дээрэмчид” “үзэгдлийг” тогтоодог яг тэр үед, өрнөдөг.

Тэр цаг үед өмнөдийн хааны эсрэг олон хүн босох болно; мөн үзэгдлийг батлан тогтоохын тулд чиний ард түмний дээрэмчид өөрсдийгөө өргөмжлөх боловч тэд унах болно. Даниел 11:14.

“Дээрэмчид” нь Ром бөгөөд эцсийн өдрүүд дэх Ром нь Католицизм мөн. Пап үзэгдлийг тогтоодог бөгөөд тэрээр үүнийг Ням гаргийн хууль гарахын яг өмнөх үед үйлддэг. Тэрээр үүнийг Трамп Путиныг дийлдэг Паниумын тулалдаанд зуучлан оролцсоноор үйлддэг. Тэрхүү тулалдаан МЭӨ 200 онд болсон бөгөөд энэ нь харь шашинт Ром эш үзүүлэлийн түүхэнд орж ирсэн тэрхүү мөн он байв. Аугаа Помпей МЭӨ 63 онд Иерусалимыг эзлэн авсан. Энэ үйл явдал түүний Дорнод дахь аян дайны үеэр, Хасмонеин ах дүү Хиркан II ба Аристокл II-ын хоорондын иргэний дайнд тэрээр хөндлөнгөөс оролцох үед болсон юм. Помпей Хиркан II-ын талыг барьж, Иерусалимыг бүслэн, эцэст нь гурван сарын бүслэлтийн дараа хотыг эзлэн авсан. Энэ нь Иудейн тусгаар тогтнолын төгсгөлийг тэмдэглэж, хожим Ромын захиргаанд харьяалагдах муж болон хувирах уг бүс нутагт Ромын хяналт тогтох эхлэлийг тавьсан юм.

Ням гаргийн хуулиас өмнө пап Панийн тулалдаантай холбоотой түүхэнд зуучлан оролцдог. Тэр эш үзүүлэлийн түүхэнд орж ирэхэд, түүний илрэл нь үзэгдлийг тогтоон байгуулдаг; тэрхүү үзэгдэл нь АНУ дахь Ням гаргийн хуулийн “тогтоогдсон цагт” хараахан “ярьж” эхлэх юм. “Саатсан” тэр “үзэгдэл” нь арван охины сургаалт зүйрлэл дэх саатлын цагийн эхлэлийг тэмдэглэсэн бүтэлгүй зөгнөл мөн. Энэ нь мөн Илчлэл арван дөрөв дэх бүлгийн гурван тэнгэрэлчийн хоёр дахь тэнгэрэлчийн ирэлтийг тэмдэглэсэн. Энэ нь саатсан хэдий ч түүний биеллийг “хүлээх” урам зоригийг өгч, хүлээлтийн үеийг эхлүүлсэн бүтэлгүй зөгнөл байсан юм.

Миллерчүүдийн түүхэнд саатлын хугацаа 1844 оны 8 дугаар сарын 12-ноос 17-ны хооронд болсон Экзетерийн хуарангийн цуглаанаар төгссөн юм. Биелээгүй зөгнөлөөс үүдэлтэй урам хугаралт нь онгон охидын хоёр ангид зан чанарыг эцэслэн тогтоохоор зориулагдсан хүлээлтийн үеийг нээж, үүний дараа өмнө нь бүтэлгүйтсэн зөгнөлийн тайлбар гарч ирсэн. Экзетер дэх тайлбар нь үзэгдэл биелэгдэх үед түүнтэй холбоотой нарийн ширийн зүйлсийг тодорхойлдог. Үүнтэй адил шинжүүдийг Христ Өөрийн шавь нарыг Кесари Филиппид дагуулан очсон Матайн арван зургаадугаар бүлэгт мөн ажиглаж болно. Тэр мөчөөс хойш Христ шавь нартаа загалмай дээр юу тохиолдохыг шууд зааж сургасан юм.

Тэр цагаас хойш Есүс шавь нартаа Өөрөө Иерусалим уруу явж, ахлагчид, ахлах тахилч нар, хуулийн багш нараас олон зовлон амсаж, алуулж, гурав дахь өдөртөө дахин амилах ёстойг үзүүлэн харуулж эхлэв. Матай 16:21.

Дөнгөж иш татсан уг эшлэл нь Есүсийг амьд Бурханы Хүү, Христ хэмээн танин мэдүүлсэндээ Петр Ариун Сүнсээр удирдуулсан байсан гэдгийг Есүс илэрхийлсний дараахан, мөн Христ айсуй загалмайн тухай тэдэнд зааж эхлэхэд Петр тэрхүү мэдээг эсэргүүцсэн тул Христ түүнийг Сатан хэмээн дуудсаны хооронд оршиж байгааг тэмдэглэх хэрэгтэй. Үзэгдэл тогтоогдох үед лац нь тайлагддаг тэрхүү мэдээ нь хоёул Петрээр төлөөлөгдсөн, мөргөгчдийн хоёр ангийг бий болгодог.

Кесари Филиппи бол Паниум мөн бөгөөд тэд хоёул Христийн шугам дахь загалмайн товлогдсон цаг үе, Миллеритийн түүхэн дэх 1844 оны 10-р сарын 22, мөн өнөөгийн Ням гаргийн хуулийг заадаг. Паниум, Кесари Филиппи, болон Экзетерийн кэмп хурал нь эш үзүүлэлтийн нэгэн ижил замын тэмдэг мөн. Чухам энэ замын тэмдэг дээр папыг өгүүлэмжид оруулснаар үзэгдэл тогтоогддог. Үзэгдэл тогтоогдох нь товлогдсон цагаас өмнө тохиодог. Учир нь Кесари Филиппи загалмайгаас өмнө байсан, Экзетерийн кэмп хурал 1844 оны 10-р сарын 22-ноос өмнө болсон, мөн МЭӨ 200 онд Паниум нь Помпей МЭӨ 63 онд Иерусалимыг эзлэн авснаас өмнө байсан юм. АНУ дахь Ням гаргийн хуулиас өмнөх нэгэн үед Тирийн янхан болох пап эш үзүүлэлтийн түүхэнд ил тод орж ирнэ. Тэгэхэд үзэгдэл тогтоогдоно.

Үзэгдэл нь арван нэгдүгээр бүлгийн гурав дахь төлөөлөгчийн дайнд тогтоогдсон байдаг. Эхний төлөөлөгчийн дайн нь сүүлчийн төлөөлөгчийн дайныг дүрслэн үзүүлдэг тул сүүлчийн төлөөлөгчийн дайн нь эхнийхтэй адил эш үзүүлэлтийн шинжүүдийг агуулна. «Нийгэмлэгийн захирагч» гэсэн утгатай Владимир хэмээх нэрээр төлөөлөгдсөн өмнөдийн хаан нь пап ба АНУ-ын ерөнхийлөгчийн хоорондын эвслээр хамагдан зайлуулагдана. Илчлэлт арван долоодугаар бүлгийн биелэлтэд эцсийн пап нь долоон дотроос гарсан найм дахь нь байх бөгөөд сүүлчийн ерөнхийлөгч ч мөн долоон дотроос гарсан найм дахь нь байх ба нэг зуун дөчин дөрвөн мянгын туг тэмдэг ч мөн тийм байх болно.

Эхэндээ пап ба ерөнхийлөгчийн хоорондын харилцаа нь “нууц холбоо” байсан бөгөөд найм дахь, эцсийн ерөнхийлөгчийн паптай байгуулах холбоо мөн “нууц” байх болно. Учир нь энэ үед Тирийн янхан эш үзүүлэлтийн хувьд “мартагдсан” байдаг. Рейган ба Пап Иоанн Павел II-ын хоорондын холбоо нууц байсан боловч үүний зэрэгцээ пап дэлхий дээрх хамгийн танигдамтгай нүүр царай болсон юм. Бүх дэлхийн хаадтай садар самуун үйлддэг Тирийн янхантай холбоотойгоор “мартагддаг” зүйл нь папын засаглалын нэг онцгой шинж бөгөөд түүний бүх нүглийг бослогын нэгэн ангилалд нэгтгэн багтаадаг. Тэр шинж нь Католик сүмийн “эндүүршгүй” байх тухай нэхэмжлэл мөн. Энэ баримтыг харах нь туйлын чухал тул би одоо энэ өгүүллийг Сестра Уайтын нэгэн бүлгээр өндөрлөе. Дараагийн өгүүлэлд бид эдгээр мөрүүдийг үргэлжлүүлэн авч үзэх болно. Харин та The Great Controversy-гийн дараах бүлгийг уншихдаа Трампын танхимын гишүүдийн бараг бүгд нь Ромын Католик шашинтнууд бөгөөд тэдэнтэй Пентекостал урсгалын хольц, мөн саяхан Библийн эш үзүүлэлтийн антихристийн төлөө олон нийтийн залбирал уриалсан Франклин Грэмийн байнгын нөлөө хамт оршиж байгааг санагтун.

“Ухамсрын эрх чөлөө заналхийлэлд өртөв”

“Романизмийг одоо протестантууд урьдын жилүүдтэй харьцуулахад хавьгүй илүү нааштайгаар үзэх болжээ. Католицизм ноёрхож буй байр сууринд хүрээгүй, мөн папистууд нөлөө олж авахын тулд эвлэрүүлэн зохицох бодлого баримталж буй тэр улс орнуудад, шинэчлэгдсэн сүмүүдийг папын иерархиас тусгаарладаг сургаалуудын талаар өсөн нэмэгдэж буй хайхрамжгүй байдал ажиглагдаж байна; эцсийн дүндээ бид амин чухал асуудлууд дээр урьд нь төсөөлж байсан шигээ тийм ч их зөрдөггүй, мөн манай талаас багахан буулт хийхэд л Ромтой илүү сайн ойлголцолд хүрч чадна гэсэн үзэл газар

авч байна. Протестантууд маш өндөр үнээр олж авсан мөс чанарын эрх чөлөөг өндөрт үнэлдэг байсан цаг бий. Тэд хүүхдүүдээ папизмыг жигшин зэвүүцэхийг зааж, Ромтой эв найрамдал эрэх нь Бурханд үнэнч бус явдал мөн гэж үздэг байв. Харин одоо илэрхийлэгдэж буй үзэл санаа хэчнээн өргөнөөр өөрчлөгдсөн байна вэ!”

“Папын эрх мэдлийг хамгаалагчид сүмийг гүжирдэн доромжилсон хэмээн тунхагладаг бөгөөд Протестант ертөнц энэ мэдэгдлийг хүлээн зөвшөөрөх хандлагатай байдаг. Өнөөгийн сүмийг мунхаглал ба харанхуйн зуунуудад түүний ноёрхлыг тодорхойлж байсан жигшүүрт бузар явдал, утга учиргүй гажуудлаар шүүнэ гэдэг шударга бус гэж олон хүн үздэг. Тэд түүний аймшигт харгислалыг тухайн үеийн зэрлэг бүдүүлэг байдлын үр дагавар хэмээн өмгөөлж, орчин үеийн соёл иргэншлийн нөлөө түүний сэтгэл санааг өөрчилсөн гэж шалтагладаг.”

“Эдгээр хүмүүс энэхүү ихэрхүү хүчний найман зуун жилийн турш дэвшүүлж ирсэн алдаа мадаггүй байх тухай шаардлагыг мартсан гэж үү? Энэ шаардлагаас татгалзсан нь байтугай, арван есдүгээр зуунд урьд өмнөхөөс ч илүү эргэлтгүйгээр батлан тунхаглагдсан юм. Ром ‘сүм хэзээ ч алдаж байгаагүй; мөн Судрын дагуу хэзээ ч алдахгүй’ гэж мэдэгддэг тул (John L. von Mosheim, Institutes of Ecclesiastical History, book 3, century II, part 2, chapter 2, section 9, note 17), өнгөрсөн эрин үеүүдэд түүний явдлыг жолоодож байсан зарчмуудаас тэр яаж няцах билээ?”

“Папын сүм алдаагүй байх тухай өөрийн нэхэмжлэлээс хэзээ ч татгалзахгүй. Өөрийнх нь сургаалын тогтоолуудыг няцаадаг хүмүүсийг хавчин мөрдөхдөө тэр юу хийсэн бүхнээ зөв байсан гэж үздэг; тэгвэл боломж олдвол тэр мөнөөх үйлдлүүдээ дахин давтахгүй гэж үү? Одоо иргэний засгийн газруудын тавьж буй хязгаарлалтуудыг авч хаяж, Ромыг урьдынх нь эрх мэдэлд дахин сэргээвэл, түүний дарангуйлал ба хавчлага тун удалгүй дахин сэргэх болно.”

“Нэрд гарсан нэгэн зохиолч, ухамсрын эрх чөлөөний талаар папын шатлан захирах тогтолцоо ямар байр суурь баримталдгийг, мөн түүний бодлого амжилт олох аваас ялангуяа Америкийн Нэгдсэн Улсад учрах аюулын тухай ийн өгүүлсэн байдаг: ‘Америкийн Нэгдсэн Улсад Ромын католицизмын талаар төрж буй аливаа болгоомжлолыг мухар сүсэг, эсвэл хүүхдэрхүү явдалд хамаатуулан үзэх хандлагатай хүн олон байдаг. Тийм хүмүүс Ромын католик шашны мөн чанар, байр сууринд манай эрх чөлөөт байгууллауудад дайсагнах юм юу ч олж хардаггүй, эсвэл түүний өсөн тэлж буй байдалд ямар нэгэн түгшүүрт шинж тэмдэг огтхон ч олж хардаггүй. Тэгвэл одоо, юуны өмнө, манай засгийн газрын зарим суурь зарчмыг Католик Сүмийнхтэй харьцуулан үзэцгээе.’”

“Америкийн Нэгдсэн Улсын Үндсэн хууль нь мөс чанарын эрх чөлөөг баталгаажуулдаг. Үүнээс илүү эрхэм, эсвэл илүү суурь үндэстэй зүйл үгүй. Пап IX Пий 1854 оны 8 дугаар сарын 15-ны өдрийн энциклик захидалдаа ийн өгүүлсэн: ‘Мөс чанарын эрх чөлөөг өмгөөлсөн утгагүй, эндүүрэлтэй сургаал буюу солиорол нь хамгийн хортой алдаа мөн—төр улсад бусдаасаа илүүтэйгээр хамгийн их эмээвэл зохих гай тахал мөн.’ Мөн тэрхүү пап 1864 оны 12 дугаар сарын 8-ны өдрийн энциклик захидалдаа ‘мөс чанарын эрх чөлөө болон шашин шүтлэгийн мөргөлийн эрх чөлөөг батлан өгүүлдэг хүмүүсийг,’

түүнчлэн ‘сүм хүч хэрэглэж үл болно хэмээн баримталдаг бүх хүнийг’ хараалд өртүүлсэн.”

“Америкийн Нэгдсэн Улс дахь Ромын онцгой өнгө аяс нь зүрх сэтгэлээ өөрчилснийг илтгэхгүй. Тэр хүчгүй үедээ л хүлцэн тэвчдэг. Бишоп О’Коннор ийнхүү хэлжээ: ‘Шашны эрх чөлөөг Католик ертөнцөд аюул учруулахгүйгээр эсрэгийг нь хэрэгжүүлэх боломж бүрдэх хүртэл ердөө тэвчин зөвшөөрдөг.’ ... Сент-Луисын хамба нэгэнтээ ийн хэлсэн байдаг: ‘Тэрс үзэл ба үл итгэл нь гэмт хэрэг мөн; мөн жишээлбэл, Итали, Испани зэрэг бүх ард түмэн нь католик шашинтан байдаг, католик шашин нь улсын хуулийн салшгүй хэсэг болсон Христийн орнуудад тэдгээрийг бусад гэмт хэргийн адил шийтгэдэг.’ ...”

“Католик Сүмийн кардинал, архиепископ, епископ бүр папад үнэнч байх тангараг өргөдөг бөгөөд түүнд дараах үгс ордог: ‘Тэрс үзэлтнүүд, хуваагдан салан тусгаарлагчид, мөн манай өгүүлсэн эзэн (пап)-д, эсхүл түүний дээр дурдсан залгамжлагчдад тэрсэлж босогчдыг би чадлынхаа хэрээр эцэст нь хүртэл хавчин мөрдөж, эсэргүүцэх болно.’—Josiah Strong, *Our Country*, ch. 5, pars. 2–4.”

“Ромын Католик шашны нэгдэл дотор жинхэнэ Христэд итгэгчид байдаг нь үнэн. Тэр сүм доторх мянга мянган хүн өөрсдөдөө буй хамгийн сайн гэрлийн дагуу Бурханд үйлчилж байна. Тэдэнд Түүний Үгэнд хандах боломж олгогддоггүй учраас үнэнийг ялган таньдаггүй. Амьд зүрх сэтгэлийн үйлчлэл ба зүгээр л хэлбэр ёс, зан үйлийн давталтын хоорондох ялгааг тэд хэзээ ч харж байгаагүй. Төөрөгдүүлэм, сэтгэл ханамж үл өгөгч итгэл дотор хүмүүжигдсэн эдгээр сүнснүүдийг Бурхан өрөвдөн энэрэх уян зөөлөн сэтгэлээр хардаг. Тэр тэднийг хүрээлэн буй өтгөн харанхуйг нэвтрэн гэрлийн цацрагийг оруулах болно. Тэр үнэнийг Есүс доторх байдлаар нь тэдэнд илчлэх бөгөөд олон хүн эцэст нь Түүний ард түмний талд байр сууриа эзлэх болно.”

“Гэвч Романизм нь тогтолцооны хувьд Христийн сайн мэдээтэй өнөөдөр ч, өөрийн түүхийн урьдын аль ч үед байснаас илүүтэйгээр нийцдэггүй. Протестант сүмүүд асар их харанхуйд байна; эс бөгөөс тэд цаг үеийн тэмдгүүдийг ялган таних байсан. Ромын сүм өөрийн төлөвлөгөө болон үйл ажиллагааны арга барилдаа алсыг хамарсан шинжтэй. Тэрээр өөрийн нөлөөг тэлж, хүч чадлаа нэмэгдүүлэхийн тулд бүхий л арга заль, хэрэгслийг ашиглаж байна. Энэ нь ертөнцийг дахин эрхшээлдээ оруулах, хавчлагыг дахин тогтоох, мөн Протестантизмын хийсэн бүхнийг үгүй хийхийн төлөө ширүүн бөгөөд шийдвэртэй тэмцэлд бэлтгэх явдал мөн. Католицизм тал бүрээсээ байр сууриа тэлж байна. Протестант орнуудад түүний сүмүүд болон мөргөлийн байруудын тоо хэрхэн өсөн нэмэгдэж байгааг хар. Америк дахь түүний коллежууд болон семинаруудын нэр хүнд, Протестантуудын дунд хэр өргөнөөр дэмжигдэж байгааг хар. Англи дахь зан үйлийн чиглэлийн өсөлт, мөн Католикуудын эгнээнд байн байн орж буй урвалтыг хар. Эдгээр зүйлс нь сайн мэдээний цэвэр зарчмуудыг эрхэмлэдэг хүн бүрийн сэтгэл түгшихэд хүргэх ёстой.”

“Протестантууд папын ёсыг гажуудуулан хандаж, ивээн тэтгэсэн; тэд папистууд өөрсдөө ч хараад гайхаж, ойлгож үл чадахуйц буулт, зөвшилцлүүдийг хийсэн. Хүмүүс Ромын шашны жинхэнэ мөн чанар болон түүний ноёрхлоос үүдэн болзошгүй

аюулуудын өмнө нүдээ аниж байна. Иргэний болон шашны эрх чөлөөний энэ хамгийн аюулт дайсны түрэлтийг эсэргүүцэхийн тулд ард олныг сэрээх хэрэгтэй.”

“Олон Протестантууд Католик шашныг сэтгэл татам бус бөгөөд түүний мөргөл нь уйтгартай, утга учиргүй ёслолын төдий л давталт гэж боддог. Энэ тал дээр тэд эндүүрдэг. Ромын шашин мэхлэл дээр тулгуурладаг боловч бүдүүлэг, болхи луйвар биш юм. Ромын сүмийн шашны үйлчлэл нь туйлын сүрлэг ёслол билээ. Түүний тансаг үзүүлэмж ба хүндэтгэлт зан үйлс нь ард олны мэдрэхүйг татан, ухаан ба мөс чанарын дуу хоолойг намжаадаг. Нүд нь биширнэ. Сүр жавхлант сүмүүд, сүрт жагсаалууд, алтан тахилын ширээнүүд, эрдэнэсээр чимэглэсэн бунханууд, шилмэл уран зургууд, нарийн тансаг барималууд нь гоо сайхныг хайрлах сэтгэлд нь ханддаг. Чих мөн адил булаагдана. Хөгжим нь юутай ч зүйрлэшгүй. Түүний сүрлэг сүм дугануудын өндөр бөмбөгөр орой, баганат хонгилуудаар цуурайтан хөврөхөд, гүн өнгөт эрхтэн хөгжмийн баялаг аялгуу нь олон дуу хоолойн уянгалгатай нийлэх нь оюун санаанд айдас хүндлэл ба бишрэлийг төрүүлэхгүй байж үл чадна.”

“Нүгэлд шархалсан сэтгэлийн хүслийг зөвхөн элэглэн дооглодог энэхүү гаднах сүр жавхлан, тансаглал, ёслол хүндлэл нь дотоод завхралын нотолгоо мөн. Христийн шашинд өөрийгөө сайшаан таниулахын тулд тийм соронзон таталтууд хэрэггүй. Загалмайгаас тусах гэрэлд жинхэнэ Христийн шашин тийм цэвэр, тийм эрхэмсэг сайханаар харагддаг тул ямар ч гаднах чимэглэл түүний жинхэнэ үнэ цэнийг улам нэмэгдүүлж үл чадна. Бурханы өмнө үнэтэй нь ариун байдлын гоо үзэсгэлэн, дөлгөөн бөгөөд амгалан сүнс мөн.”

“Хэл найруулгын гял цал байдал нь цэвэр ариун, дээдсэг бодлын заавал илрэл байдаггүй. Урлагийн өндөр дээд ойлголт, амт зүйн нарийн тансаг төлөвшил нь газрынх бөгөөд махан шинжтэй оюун санаанд ч олонтаа оршдог. Эдгээр нь хүмүүсийг сэтгэлийн хэрэгцээг умартуулах, ирээдүйн мөнх амийг нүднээсээ алдах, хязгааргүй Туслагч Эзэнээсээ нүүр буруулах, зөвхөн энэ ертөнцийн төлөө амьдруулахын тулд Сатанд олонтаа ашиглагддаг.”

“Гаднах хэлбэрт тулгуурласан шашин нь шинэчлэгдээгүй зүрх сэтгэлд сэтгэл татам байдаг. Католик мөргөлийн сүр жавхлан ба ёслол үйл нь сэтгэл булаам, ховсдом хүчтэй бөгөөд үүгээр олон хүн мэхлэгддэг; тэгээд тэд Ромын Сүмийг тэнгэрийн яг үүд хаалга мэтээр үзэхэд хүрдэг. Үнэний суурин дээр хөлөө бат зогсоосон, мөн зүрх сэтгэл нь Бурханы Сүнсээр шинэчлэгдсэн хүмүүсээс өөр хэн ч түүний нөлөөг эсэргүүцэж чаддаггүй. Христийг туршлагаараа танин мэдсэн мэдлэггүй олон мянган хүн хүч чадалгүй атлаа зөвхөн бурханлаг байдлын дүр төрхийг хүлээн авахад хөтлөгдөнө. Ийм шашин л чухам олны хүсэн тэмүүлдэг зүйл мөн.”

“Нүглийг уучлах эрхтэй гэсэн сүмийн шаардлага нь Ромын шашинтныг нүгэл үйлдэхэд эрх чөлөөтэй мэтээр мэдрүүлэхэд хүргэдэг; мөн түүний уучлал олгогддоггүй гэмшлийн наманчлалын журам ч бас бузар мууд зөвшөөрөл олгох хандлагатай. Унасан хүний өмнө өвдөг сөхрөн, зүрхнийхээ нууц бодол болон төсөөллүүдийг наманчлан илчилдэг хүн нь өөрийн эр хүний нэр төрийг гутааж, сэтгэлийнхээ аливаа эрхэм дээд зөнг доройтуулж байдаг. Амьдралынхаа нүглүүдийг санваартанд—алдаатай, нүгэлт мөнх бус хүнд, тэр ч

байтугай дарсанд болон завхайралд автагдсан байх нь хэтэрхий олонтаа—дэлгэн ярьснаар түүний зан чанарын хэмжүүр буурч, үүний улмаас өөрөө бузарлагддаг. Учир нь санваартан Бурханы төлөөлөгчийн байр сууринд зогсдог тул түүний Бурханы тухай ойлголт нь унасан хүн төрөлхтний дүртэй адил болтлоо доройтдог. Хүнээс хүнд хандсан энэ доройтуулсан наманчлал нь ертөнцийг бузарлан, түүнийг эцсийн сүйрэлд бэлтгэж буй ихээхэн бузар мууг урсган гаргасан нууц булаг мөн. Гэвч биеийн таашаалыг хайрлагч хүнд, сэтгэлээ Бурханд нээхээс илүүтэй нэгэн адил мөнх бус хүнд наманчлан хэлэх нь илүү тааламжтай байдаг. Нүглээс няцахаас илүүтэйгээр нүглийн төлөөс хийх нь хүний төрөлх чанарт илүү амттай; таар хувцас, халгай, ярлуулсан гинжээр махан биеийг тарчлахаас махан тачаалыг цовдлох нь амаргүй. Христийн буулганд бөхийхөөсөө илүүтэй махан зүрхний дуртайяа үүрэх буулга нь хүнд билээ.”

“Христийн анхны ирэлтийн үед байсан Иудейн сүм ба Ромын сүмийн хооронд онцгой төстэй байдал бий. Иудейчүүд Бурханы хуулийн бүх зарчмыг нууцаар хөл дороо гишгэлж байсан атлаа гаднаа түүний тушаалуудыг чанд сахидаг мэт харагдаж, дуулгавартай байдлыг шаналалтай, хүнд ачаалалтай болгодог шаардлага, уламжлалуудыг түүн дээр нэмэн ачаалуулж байв. Иудейчүүд хуулийг хүндэтгэдэг хэмээн өөрсдийгөө тунхаглаж байсанчлан, Ромын шашинтнууд ч мөн адил загалмайг хүндэтгэдэг хэмээн мэдэгддэг. Тэд Христийн зовлонгийн бэлгэдлийг өргөмжилдөг атлаа, амьдралдаа түүний төлөөлдөг Нэгэнийг үгүйсгэдэг.”

“Папистууд сүмүүд дээрээ, тахилын ширээнүүд дээрээ, мөн хувцас хунар дээрээ загалмай байрлуулдаг. Хаана сайгүй загалмайн тэмдэг ялгаран үзэгдэнэ. Хаана сайгүй түүнийг гадна талаар хүндэтгэн өргөмжилдөг. Гэвч Христийн сургаалууд утга учиргүй уламжлалуудын овоолго, хуурамч тайлбарууд, хатуу шаардан тулгалтуудын дор булшлагдсан байдаг. Аврагчийн хэт мухар сүсэгт иудейчүүдийн тухай хэлсэн үгс нь Ромын Католик Сүмийн удирдагчдад бүр ч илүү хүчтэйгээр хамаарна: ‘Тэд хүнд ачааг боож, даахад бэрхийг хүний мөрөн дээр тохдог; харин өөрсдөө тэдгээрийг хурууныхаа үзүүрээр ч хөдөлгөхийг хүсдэггүй.’ Матай 23:4. Шударга мөс чанартай хүмүүс хилэгнэсэн Бурханы уур хилэнгээс эмээн байнгын айдаст автагдан хадгалагддаг байхад, сүмийн олон ихэс дээдэс тансаглал, махан тачаалын цэнгэлд амьдарч байдаг.”

“Хөрөг дүрс ба шүтээний үлдэгдэл зүйлсийг шүтэхүй, гэгээнтнүүдийг дуудан гуйн залбирахуй, мөн папыг өргөмжлөхүй нь ард олны оюун санааг Бурхан болон Түүний Хүүгээс холдуулан татах Сатаны арга мэхүүд мөн. Тэднийг мөхөлд хүргэхийн тулд тэрээр авралыг зөвхөн Түүгээр дамжин л олж чадна гэдгийг тэдний анхаарлаас зайлуулахыг хичээдэг. Тэрээр: ‘Ачаалал зүдэрч, хүнд дарамт үүрэгч та бүхэн Над уруу ирэгтүн, Би та нарт амралт өгнө’ хэмээн айлдсан Нэгэний оронд тавьж болох аливаа зүйл рүү тэднийг чиглүүлэх болно. Матай 11:28.”

“Бурханы зан чанар, нүглийн мөн чанар, мөн агуу тэмцэлд үнэхээр ямар асуудлууд тавигдаж байгааг гуйвуулан дүрслэх нь Сатаны байнгын чармайлт мөн. Түүний зальт мэхлэл нь Бурханы хуулийн үүрэг хариуцлагыг бууруулж, хүмүүст нүгэл үйлдэх эрх чөлөө олгодог. Үүний зэрэгцээ тэрээр тэдэнд Бурханы тухай хуурамч ойлголтуудыг эрхэмлүүлэхэд хүргэдэг тул тэд Түүнд хайраар бус, харин айдас ба үзэн ядалтаар

ханддаг. Өөрийнх нь зан чанарт угаас агуулагддаг харгис чанарыг Бүтээгчид тохон үздэг; энэ нь шашны тогтолцоонуудад шингэж, мөргөлийн хэлбэрүүдээр илэрхийлэгддэг. Ийнхүү хүмүүсийн оюун санаа сохорч, Сатан тэднийг Бурханы эсрэг дайтах өөрийн зэвсэг болгон эзэмддэг. Бурханы шинж чанаруудын тухай гажуудсан үзэл ойлголтын улмаас харь үндэстнүүд Бурханы тааллыг олохын тулд хүний тахил зайлшгүй хэрэгтэй гэж итгэхэд хүрсэн; мөн шүтээн шүтлэгийн янз бүрийн хэлбэрүүдийн дор аймшигт харгислал үйлдэгдсээр ирсэн.”

“Ромын Католик Сүм нь харь шүтлэг ба Христийн шашны хэлбэрүүдийг нэгтгэн, мөн харь шүтлэгийн адил Бурханы зан чанарыг гуйвуулан дүрсэлсний улмаас, үүнээс дутахгүй харгис, жигшүүрт үйлдлүүдэд хандсан юм. Ромын ноёрхлын өдрүүдэд түүний сургаалуудад зөвшөөрөл тулган авахын тулд эрүү шүүлтийн хэрэгслүүд байсан. Түүний шаардлагад буулт хийхээс татгалзсан хүмүүст зориулсан шонд шатаах ял байсан. Шүүлтийн үед илчлэгдэх хүртэл хэзээ ч бүрэн мэдэгдэхгүй тийм хэмжээнд хүрсэн хядлагууд байсан. Сүмийн дээд тушаалтнууд өөрсдийн эзэн Сатаны дор, хамгийн ихээр тарчилган зовоох атлаа хохирогчийн амийг таслахгүй байх арга хэрэгслийг сэдэн олохыг судалж байв. Олон тохиолдолд тамын тэр үйл явц хүний тэсвэр тэвчээрийн дээд хязгаарт хүртэл дахин дахин давтагдаж, эцэст нь бие махбод тэмцлээ орхиход, зовогч үхлийг амтат чөлөөлөлт хэмээн угтан авдаг байв.

“Ийм л хувь тавилан Ромын эсэргүүцэгчдэд оногдсон юм. Харин түүнийг дагагчдад тэр ташуурын сахилга, өлсгөлөнгийн тарчлал, бие махбодын хатуужил хэмээх сэтгэл зүрх өвтгөм бүх л төсөөлөгдөх хэлбэрийг оноож байв. Тэнгэрийн тааллыг олохын тулд гэмшигчид байгалийн хуулийг зөрчих замаар Бурханы хуулийг зөрчиж байлаа. Хүний газрын амьдралын аянд ерөөл болж, баясал өгөхөөр Түүний тогтоосон холбоо хэлхээг таслахыг тэдэнд сургасан байв. Оршуулгын газар нь төрөлхийн хайр энэрлээ номхотгох, мөн бусад хүмүүнтэйгээ энэрэнгүйгээр санаа нийлсэн аливаа бодол, мэдрэмж бүрийг Бурханд жигшүүрт зүйл мэт дарж хясах гэсэн хий дэмий чармайлтад амьдралаа элээсэн сая сая золиосын шарилыг агуулж байна.”

“Хэрэв бид олон зуун жилийн турш илэрхийлэгдсэн Сатаны хатуу ширүүн харгислалыг—Бурханы тухай хэзээ ч сонсоогүй хүмүүсийн дунд бус, харин яг Христийн шашинт ертөнцийн төвд, түүний бүх хүрээ даяар илэрсэн тэр харгислалыг—ойлгохыг хүсвэл, Ромын шашны түүхийг л харахад хангалттай. Энэхүү асар том мэхлэлийн тогтолцоогоор дамжин ёрын муугийн ноён Бурханд гутаан доромжлол авчрах, хүнд зовлон шаналал учруулах гэсэн зорилгоо хэрэгжүүлдэг. Түүнчлэн, тэрээр сүмийн удирдагчдаар дамжин өөрийгөө хэрхэн нуун далдалж, ажлаа хэрхэн гүйцэлдүүлдгийг бид харах үедээ, яагаад тэр Библид тийм их өшөө хорсолтой байдгийг бид илүү сайн ойлгож чадна. Хэрэв тэр Номыг уншвал, Бурханы өршөөл ба хайр илчлэгдэнэ; Тэр хүмүүст эдгээр хүнд ачаануудын алийг нь ч үүрүүлдэггүй нь харагдана. Түүний шаарддаг бүхэн нь гэмшин няцсан, даруу, дуулгавартай сэтгэл юм.”

“Христос эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүс тэнгэрт тохирохын тулд өөрсдийгөө хийдэд тусгаарлан хаах ямар ч үлгэр жишээг Өөрийн амьдралаар үзүүлээгүй. Тэрээр хайр ба энэрэнгүй сэтгэлийг дарах ёстой гэж хэзээ ч заагаагүй. Аврагчийн зүрх хайр дүүрэн

халгин бялхаж байв. Хүн ёс суртахууны төгс төгөлдөрт ойртох тусам түүний мэдрэмж улам хурц, нүглийг танин мэдэх нь улам нарийн, зовж шаналж буй хүмүүст хандах энэрэл нь улам гүн болдог. Пап өөрийгөө Христийн төлөөлөгч хэмээн нотолдог; харин түүний зан чанарыг бидний Аврагчийнхтай хэрхэн жишиж болох вэ? Христийг тэнгэрийн Хаанд мөргөж хүндэтгээгүй учраас хүмүүсийг шорон эсвэл эрүү шүүлтэд тушааж байсан гэж хэзээ нэгэн цагт мэддэг байсан уу? Түүнийг хүлээн зөвшөөрөөгүй хүмүүсийг үхэлд яллаж байсан Түүний дуу хоолой сонсогдож байсан уу? Самарийн нэгэн тосгоны хүмүүс Түүнийг үл тоомсорлоход элч Иохан уур хилэнд автан: ‘Эзэн, Елиагийн үйлдсэнчлэн бид тэнгэрээс гал буулгаж, тэднийг шатаан устгахыг Та хүсэж байна уу?’ гэж асуув. Есүс шавиа өрөвдөн харж, түүний хатуу ширүүн сүнсийг зэмлэн: ‘Хүний Хүү хүмүүсийн амийг устгахаар бус, харин аврахаар ирсэн’ гэв. Лук 9:54, 56. Христээр илэрхийлэгдсэн сүнс ба Түүний өөрийгөө төлөөлөгч хэмээн нэрлэгчийн илэрхийлдэг сүнс хоорондоо ямар их ялгаатай вэ.”

“Ромын сүм эдүгээ дэлхийн өмнө үзэмжит дүр төрх үзүүлж, өөрийн аймшигт харгислалын түүхийг уучлалт шалтагаар халхалж байна. Тэрээр өөрийгөө Христтэй адил хувцсаар өмсгөсөн; гэвч тэр өөрчлөгдөөгүй. Урьдын үеүүдэд оршиж байсан папын засаглалын аливаа зарчим өнөөдөр ч оршсоор байна. Хамгийн харанхуй эринүүдэд зохиогдсон сургаалууд одоо ч хэвээр баримтлагдсаар байна. Хэн ч өөрийгөө бүү мэхлэгдэг. Протестантуудын эдүгээ тийнхүү хүндэтгэхэд бэлэн байгаа тэрхүү папын засаглал нь Бурханы хүмүүс түүний гэм бурууг илчлэхээр амь насаа үл хайрлан босож зогссон Шинэчлэлийн өдрүүдэд дэлхийг захирч байсан мөнөөх л засаглал мөн. Тэр нь хаад ноёдыг захирч, Бурханы эрх мэдлийг өөртөө нэхэмжилж байсан тэр л омог бардамнал, ихэрхүү санаархлыг өнөөдөр ч агуулсаар байна. Түүний сүнс, Хамгийн Дээд Нэгэний ариун хүмүүсийг хядлан, хүний эрх чөлөөг няц дарж байсан тэр цагийнхаас эдүгээ өчүүхэн ч бага харгис, дарангуй биш юм.”

“Папын засаглал нь зөгнөлөөр түүнийг юу байхыг тунхагласан яг тэр зүйл мөн, өөрөөр хэлбэл эцсийн цаг үеийн тэрслэлт мөн. 2 Тесалоник 2:3, 4. Өөрийн зорилгыг хамгийн сайн биелүүлэх дүр төрхийг өөртөө авах нь түүний бодлогын нэг хэсэг байдаг; гэвч хамелеоны хувирамтгай өнгө төрхийн дор тэрээр могойн хувиршгүй хорыг нуудаг. ‘Тэрс үзэлтнүүдтэй, мөн тэрс үзэлд сэжиглэгдсэн хүмүүстэй итгэл сахих ёсгүй’ (Lenfant, volume 1, page 516) хэмээн тэр тунхагладаг. Мянган жилийн турш ариун хүмүүсийн цусаар бичигдсэн түүхтэй энэ хүчийг одоо Христийн сүмийн нэг хэсэг хэмээн хүлээн зөвшөөрөх ёстой гэж үү?”

“Католицизм нь урьдын үеийнхээс протестантизмаас тийм ч их ялгаагүй болсон гэж протестант орнуудад мэдэгдэх болсон нь учир шалтгаангүй хэрэг биш юм. Өөрчлөлт гарсан; гэвч тэр өөрчлөлт нь папын засаглалд бус юм. Үнэхээр, өнөөдөр оршин буй протестантизмын ихэнхтэй католицизм төстэй харагддаг нь, Шинэчлэгчдийн үеэс хойш протестантизм үлэмж доройтсон учраас билээ.”

“Протестант сүмүүд ертөнцийн тааллыг эрэлхийлсээр ирсний улмаас, хуурамч энэрэл тэдний нүдийг сохолсон. Тэд бүх мууны тухай сайнаар бодох нь зөв гэдгийг харахгүй байна; харин зайлшгүй үр дүнд нь эцэстээ бүх сайн зүйлийн тухай муугаар итгэх болно.

Нэгэнт гэгээнтнүүдэд хүлээлгэн өгөгдсөн итгэлийг хамгаалан зогсохын оронд, тэд одоо, хэлбэл, Ромын тухай өөрсдийн энэрэлгүй үзэл бодолд уучлал эрэн, өөрсдийн сохор шүтлэгийн төлөө өршөөл гуйж, Ромоос уучлал хүсэж байна.”

Ромын шашныг төдийлөн таашаадаггүй хүмүүсийн дотор ч гэсэн түүний хүч чадал ба нөлөөнөөс гарах аюулыг багахан ойлгодог асар олон бүлэг байдаг. Олон хүн Дундад зууны үед ноёрхож байсан оюуны болон ёс суртахууны харанхуй байдал нь түүний сургаал номлол, мухар сүсэг, дарлал мөлжлөг дэлгэрэхэд таатай нөхцөл болсон бөгөөд орчин үеийн илүү өндөр оюун ухаан, мэдлэгийн нийтлэг түгэн дэлгэрэлт, шашны асуудал дахь өсөн нэмэгдэж буй хүлцэнгүй байдал нь үл тэвчих үзэл ба дарангуйлал дахин сэргэхийг үгүйсгэнэ хэмээн нотолдог. Ийм байдал энэ гэгээрсэн эрин үед оршин байна гэх бодол өөрөө элэг доог болдог. Оюуны, ёс суртахууны, шашны агуу гэрэл энэ үед амьдарч буй үеийн дээр үнэхээр тусаж байгаа нь үнэн. Бурханы Ариун Үгийн нээлтэй хуудсуудаас тэнгэрийн гэрэл дэлхий дээр асарсан билээ. Гэвч олгогдсон гэрэл хэдий чинээ агуу байна, түүнийг гуйвуулж, няцаагчдын харанхуй төдий чинээ агуу байдгийг санах учиртай.

“Библийг залбиралтайгаар судлах нь протестантуудад папын засаглалын жинхэнэ төрхийг илчилж, түүнийг жигшин зайлахад хүргэх байсан; харин олон хүн өөрсдийн мэргэн ухаанд ихэд бардаж, үнэн уруу хөтлөгдөхийн тулд Бурханыг даруухнаар эрэн хайх хэрэгцээг мэдэрдэггүй. Өөрсдийн гэгээрлээр бахархдаг боловч тэд Судруудыг ч, Бурханы хүчийг ч үл мэднэ. Тэд мөс чанараа намжаах ямар нэгэн арга хэрэгсэлтэй байх ёстой бөгөөд хамгийн бага сүнслэг, хамгийн их дорд үзүүлэм зүйлийг эрэлхийлдэг. Тэдний хүсдэг зүйл нь Бурханыг санаж байгаа арга мэт харагдах атлаа Түүнийг мартах арга юм. Папын засаглал нь энэ бүхний хэрэгцээг хангахад нэн зохистой. Энэ нь бараг бүх дэлхийг хамарсан хүн төрөлхтний хоёр ангид—өөрсдийн гавьяагаар аврагдахыг хүсэгчдэд, мөн нүгэл дундаа аврагдахыг хүсэгчдэд—бэлэн зэхэгдсэн байдаг. Үүнд л түүний хүчний нууц оршино.”

“Оюун санааны асар их харанхуй байсан өдөр папын засаглалын амжилтад таатай байсныг харуулсан билээ. Оюун санааны асар их гэрэлтэй өдөр ч мөн адил түүний амжилтад таатай болох нь бас илчлэгдэх болно. Өнгөрсөн эрин үеүүдэд, хүмүүс Бурханы үггүй, үнэний мэдлэггүй байх үед тэдний нүд боогдсон байсан бөгөөд, хөлд нь тавьсан урхийг олж харалгүй, мянга мянган хүн түүнд орсон байв. Энэ үеийнхэнд ч, хүний таамаглалын хурц гялбаанд, “хуурамчаар шинжлэх ухаан хэмээн нэрлэгдэгч” зүйлд нүд нь гялбан сохордог олон хүн байна; тэд урхийг ялган хардаггүй бөгөөд нүд нь боолттой мэт түүн рүү төдий л амархан алхаж ордог. Бурхан хүний оюуны чадварыг Бүтээгчээсээ ирсэн бэлэг хэмээн үзэж, түүнийг үнэн ба зөвт байдлын үйлчлэлд ашиглагдах ёстойгоор тогтоосон; харин бардамнал ба эрхэмсэг хүсэл тэжээгдэж, хүмүүс өөрсдийн онолыг Бурханы үгээс дээгүүр өргөвөл, тэрхүү оюун ухаан нь мунхаглалаас ч илүү их хор хөнөөл учруулж чадна. Ийнхүү, Библид итгэх итгэлийг сулруулж буй өнөөгийн хуурамч шинжлэх ухаан нь, өөрийн таатай хэлбэр дүрстэй папын засаглалыг хүлээн авах замыг бэлтгэхэд, Харанхуй эрин үед түүний сүр хүчийг өсгөн нэмэгдүүлэх замыг нээхэд мэдлэгийг хааж боогдуулсан явдал ямар амжилттай байсан шиг, төдий л амжилттай болох нь дамжиггүй.”

“Одоогоор Америкийн Нэгдсэн Улсад сүмийн байгууллагууд болон заншлуудад төрийн дэмжлэгийг баталгаажуулахын төлөө өрнөж буй хөдөлгөөнүүдэд протестантууд папистуудын мөрөөр явж байна. Түүнээс ч илүүгээр, тэд папын эрхт ёсыг Хуучин Дэлхийд алдсан ноёрхлоо протестант Америкт дахин олж авахад нь үүдийг нээж өгч байна. Энэ хөдөлгөөнд бүр ч их ач холбогдол өгч буй зүйл нь, төлөвлөгдөж буй гол зорилго нь Ням гаргийг сахихыг албадан мөрдүүлэх явдал мөн бөгөөд энэ нь Ромоос үүсэлтэй заншил бөгөөд тэрээр үүнийг өөрийн эрх мэдлийн тэмдэг хэмээн үздэг явдал юм. Бурханы тушаалуудаас дээгүүр хүний уламжлалыг хүндэтгэх, ертөнцийн зан заншилд нийцэн таарах тэр сүнс—өөрөөр хэлбэл папын эрхт ёсны сүнс—нь протестант сүмүүдэд нэвчин шингэж, тэднийг папын эрхт ёс өөрсдөөс нь өмнө хийсэн Ням гаргийг өргөмжлөх тэр л ажлыг хийхэд хөтлөн хүргэж байна.

“Удахгүй ирэх тэмцэлд хэрэглэх хүчнүүдийг уншигч ойлгохыг хүсвэл, өнгөрсөн эринүүдэд Ром ижил зорилгын төлөө ямар арга хэрэгслүүдийг хэрэглэснийг тэмдэглэсэн түүхийг мөрдөн үзэхэд хангалттай. Папистууд ба Протестантууд нэгдэн, өөрсдийн сургаал номлолыг няцаагчидтай хэрхэн харьцахыг тэр мэдэхийг хүсвэл, Ром Амралтын өдөр болон түүнийг хамгаалагчдын эсрэг ямар сүнсийг илэрхийлж байсныг үзэг.”

“Хааны зарлигууд, нийтлэг зөвлөлүүд, мөн иргэний эрх мэдлээр дэмжигдсэн сүмийн тогтоолууд нь харь шашны баярыг Христийн ертөнцөд хүндэт байр сууринд хүргэсэн үе шатууд байв. Ням гаргийг сахихыг албадан мөрдүүлсэн анхны олон нийтийн арга хэмжээ нь Константины гаргасан хууль байлаа. (A.D. 321) Энэхүү зарлиг нь хотын оршин суугчдаас “нарны эрхэмсэг өдөр” амрахыг шаардсан боловч, хөдөөгийн хүмүүст хөдөө аж ахуйн ажлаа үргэлжлүүлэхийг зөвшөөрсөн. Хэдийгээр энэ нь үндсэндээ харь шашны хууль байсан ч, Христийн шашныг нэр төдий хүлээн зөвшөөрснийхөө дараа эзэн хаан түүнийг хэрэгжүүлсэн юм.”

“Хааны зарлиг нь тэнгэрлэг эрх мэдлийг хангалттай орлож чадаагүй тул ноёд, хаадын тааллыг эрэлхийлэгч, мөн Константины онцгой дотнын нөхөр бөгөөд бялдууч нь байсан бишоп Евсеви Христ Амралтын өдрийг Ням гарагт шилжүүлсэн хэмээх шаардлагыг дэвшүүлэв. Энэхүү шинэ сургаалыг батлахын тулд Судраас ганц ч гэрчлэл гаргаж тавиагүй. Евсеви өөрөө ч мэдэлгүйгээр түүний худлыг хүлээн зөвшөөрч, өөрчлөлтийн жинхэнэ зохиогчдыг заадаг. Тэрээр: ‘Амралтын өдөр хийх үүрэгтэй байсан бүхнийг бид Эзэний өдөрт шилжүүлсэн’ гэж хэлжээ.—Robert Cox, Sabbath Laws and Sabbath Duties, page 538. Гэвч ямар ч үндэсгүй байсан энэ Ням гарагийн нотолгоо нь хүмүүсийг Эзэний Амралтын өдрийг гишгэлэн доромжлоход улам зоригжуулсан юм. Дэлхийгээр хүндлэгдэхийг хүссэн бүхэн нийтэд түгсэн энэ баярын өдрийг хүлээн зөвшөөрөв.”

“Папын засаглал баттай тогтсоны хэрээр Ням гарагийг өргөмжлөх үйл хэрэг үргэлжлэн явагдсан юм. Хэсэг хугацаанд хүмүүс сүмийн мөргөлд оролцоогүй үедээ газар тариалангийн ажил эрхэлсээр байсан бөгөөд долоо дахь өдрийг мөн л Амралтын өдөр хэмээн үзсээр байв. Гэвч аажмаар өөрчлөлт хэрэгжиж эхэлсэн. Ариун албан тушаал эрхэлдэг хүмүүст Ням гарагт аливаа иргэний маргаанд шүүн таслахыг хориглов. Үүний дараахан, ямар ч зэрэг дэвтэй бай бүх хүнд Ням гарагт ердийн хөдөлмөрөөс татгалзахыг тушааж, чөлөөт хүмүүст торгууль, зарц нарт ташуурын шийтгэл оногдуулах болсон.

Хожим нь, чинээлэг хүмүүсийг эд хөрөнгийнх нь тэн хагасыг хураах ялд шийтгэхээр тогтоов; эцэст нь, хэрэв тэд цаашид ч зөрүүдлэн эсэргүүцсээр байвал боол болгох ёстой гэж заасан. Доод ангийнхан насан туршийн цөллөгийн ял эдлэх ёстой байв.

“Гайхамшгуудыг ч мөн дайчлан ашигласан. Бусад содон явдлын дотор, Ням гарагт талбайгаа хагалахаар завдсан нэгэн тариачин анжаа төмрөөр цэвэрлэж байхад тэр төмөр гартаа тас наалдан, улмаар тэр үүнийг хоёр жилийн турш «үлэмж их зовлон, ичгүүртэйгээр» биедээ авч явсан хэмээн мэдээлэгдсэн байдаг.” —Francis West, *Historical and Practical Discourse on the Lord’s Day*, 174-р тал.

“Хожим нь пап лам сүмийн харьяа санваартанд Ням гарагийг зөрчигчдөд сануулан захиж, тэднийг сүмд очиж залбирлуудаа үйлдэхийг хүсэхийг тушаасан бөгөөд ингэхгүй аваас өөрсөд дээрээ болон хөршүүд дээрээ ямар нэгэн агуу гай гамшиг авчрах вий хэмээн анхааруулжээ. Сүмийн нэгэн зөвлөл, Ням гарагт хөдөлмөрлөж байх үедээ хүмүүс аянганд цохиулсан тул тэр өдөр нь Амралтын өдөр мөн байх ёстой гэсэн, хожим өргөнөөр хэрэглэгдэх болсон, бүр Протестантуудын дунд ч хэрэглэгддэг болсон тэрхүү нотлолыг дэвшүүлэв. ‘Тэд энэ өдрийг үл тоомсорлосонд Бурханы дургүйцэл хэчнээн их байсныг эндээс илт харж болно’ хэмээн тэрхүү дээд санваартнууд өгүүлжээ. Дараа нь санваартнууд ба үйлчлэгчид, хаад ба ноёд, мөн бүх итгэлт хүмүүс ‘энэ өдрийг нэр төрд нь сэргээн тогтоохын тулд бүх хүч чармайлт, анхаарлаа хэрэглэх, мөн Христийн шашны нэр хүндийн төлөө цаашид үүнийг илүү чин сүсэгтэйгээр сахин мөрдөх’-ийг уриалсан билээ.”—Thomas Morer, *Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord’s Day*, page 271.

Зөвлөлүүдийн тогтоолууд хангалтгүй болох нь илэрсэн тул ард олны зүрхэнд айдас төрүүлж, тэднийг Ням гарагт ажил хөдөлмөрөөс түдгэлзэхэд хүргэх зарлиг гаргахыг иргэний эрх баригчдаас гуйв. Ромд болсон нэгэн синод дээр өмнөх бүх шийдвэрийг улам их хүч, сүр жавхлантайгаар дахин батлав. Тэдгээрийг мөн сүмийн хуульд оруулж, бараг бүх Христийн ертөнц даяар иргэний эрх баригчдаар хэрэгжүүлэв. (See Heylyn, *History of the Sabbath*, pt. 2, ch. 5, sec. 7.)

“Тэсэн хэдий ч Ням гарагийг сахих талаар Судраас эрх мэдэлтэй үндэслэл үгүй байсан нь багагүй бэрхшээл учруулж байв. Хүмүүс, «Долоо дахь өдөр бол ЭЗЭН чиний Бурханы Амралтын өдөр мөн» гэсэн Еховагийн тодорхой тунхаглалыг хойш тавин, нарны өдрийг хүндэтгэх эрхийг багш нартаа хаанаас авсныг асууж байлаа. Библийн гэрчлэлийн энэ дутагдлыг нөхөхийн тулд өөр арга заль хэрэгтэй болов. Арван хоёрдугаар зууны төгсгөл хавьцаа Английн чуулгануудаар явж байсан Ням гарагийг идэвхтэй өмгөөлөгч нэгэн үнэнд үнэнч гэрч нараар эсэргүүцэгдсэн бөгөөд түүний хичээл зүтгэл нь тийнхүү үр дүнгүй байсан тул тэрээр хэсэг хугацаанд тус улсаас явж, сургаалаа албадан хэрэгжүүлэх ямар нэг аргыг эрэлхийлэв. Тэр буцаж ирэхдээ энэ дутагдлыг нөхсөн байсан бөгөөд дараагийн хөдөлмөрт нь илүү их амжилт тохиов. Тэрээр өөртэйгөө Бурхан Өөрөөс нь ирсэн хэмээн мэдүүлсэн нэгэн хуйлмал бичиг авчирсан бөгөөд түүнд Ням гарагийг сахих шаардлагатай тушаал, мөн дуулгаваргүй хүмүүсийг айлгах аймшигт заналхийлэл агуулагдаж байв. Энэхүү үнэт баримт бичиг—тулгуурласан тогтоолынхоо адил өөдгүй хуурамч зүйл байсан тэрхүү

баримт—тэнгэрээс унасан бөгөөд Иерусалимд, Голгота дахь Гэгээн Симеоны тахилын ширээн дээрээс олдсон гэж хэлэгдэж байлаа. Гэвч үнэн хэрэгтээ, энэ нь гарсан эх сурвалж нь Ром дахь папын ордон байв. Чуулганы эрх мэдэл ба цэцэглэлтийг ахиулахын тулд хэрэглэсэн залилан, хуурамч үйлдлийг бүх цаг үед папын шашны зиндааныхан хууль ёсны гэж үзсээр ирсэн.”

“Тэр хуйлмал бичиг нь Бямба гаргийн үдээс хойш есдүгээр цагаас, өөрөөр хэлбэл гурван цагаас эхлэн Даваа гаргийн нар мандах хүртэл ажил хөдөлмөр эрхлэхийг хориглож байсан; мөн түүний эрх мэдэл олон гайхамшгаар батлагдсан хэмээн тунхаглагдсан байв. Тогтоосон цагаас хэтрүүлэн ажилласан хүмүүс саажилтад нэрвэгдсэн гэж мэдээлэгдэж байлаа. Үр тариагаа тээрэмдэхийг оролдсон нэгэн тээрэмчин гурилын оронд асгаран урсах цус гарч ирэхийг харсан бөгөөд ус хүчтэй түрэн орж байсан хэдий ч тээрмийн хүрд зогссон байв. Зуурмагийг зууханд хийсэн нэгэн эмэгтэй, зуух маш халуун байсан боловч түүнийг гаргаж авахад түүхий хэвээр байсныг олж мэджээ. Өөр нэгэн эмэгтэй есдүгээр цагт жигнэхэд бэлэн болгосон зуурмагаа Даваа гариг хүртэл хойш тавихаар шийдсэн боловч маргааш нь түүнийг тэнгэрлэг хүчээр талх болгон хэвлэж, жигнэсэн байгааг олжээ. Бямба гаргийн есдүгээр цагаас хойш талх барьсан нэгэн эр, маргааш өглөө нь түүнийг хугалахад цус түүнээс оргилон гарсныг олжээ. Ийм утгагүй бөгөөд мухар сүсгийн зохиомол зүйлсээр Ням гаргийг дэмжигчид түүний ариун чанарыг тогтоохыг чармайж байв. (Roger de Hoveden, *Annals*, vol. 2, pp. 526–530-ыг үз.)”

Шотландад, Английн адил, Ням гарагийг эртний Амралтын өдрийн нэгэн хэсэгтэй нэгтгэснээр түүнийг илүү хүндэтгэн сахих явдлыг тогтоожээ. Гэвч ариунаар сахих ёстой хугацаа нь ялгаатай байв. Шотландын хааны нэгэн зарлигт, “Бямба гарагийн үдийн арван хоёр цагаас эхлэн ариун хэмээн тооцох ёстой” бөгөөд тэр цагаас Даваа гарагийн өглөө хүртэл хэн ч ертөнцийн ажил хэрэгт оролцож үл болно гэж тунхаглажээ.—Morer, 290, 291-р тал.

“Гэвч Ням гаргийг ариун хэмээн тогтоох бүх хичээл зүтгэлийг үл харгалзан, папын талынхан өөрсдөө Амралтын өдрийн тэнгэрлэг эрх мэдэл болон түүний оронд тавигдсан тогтоолын хүний гарал үүслийг олон нийтийн өмнө ил тод хүлээн зөвшөөрсөн билээ. Арван зургаадугаар зуунд папын нэгэн зөвлөл ийнхүү тодорхой тунхагласан байдаг: ‘Бүх Христэд итгэгчид долоо дахь өдрийг Бурхан ариусгасан бөгөөд үүнийг зөвхөн иудейчүүд бус, харин Бурханд мөргөдөг хэмээн өөрсдийгөө үздэг бусад бүх хүн хүлээн авч сахиж ирснийг санагтун; гэвч бид, Христэд итгэгчид, тэдний Амралтын өдрийг Эзэний өдөр болгон өөрчилсөн юм.’—Ibid., 281, 282-р талууд. Бурханы хуулийг өөрчлөхөөр оролдож байсан хүмүүс өөрсдийн үйл хэргийн мөн чанарыг мэдэхгүй байсангүй. Тэд санаатайгаар өөрсдийгөө Бурханаас дээгүүр тавьж байлаа.

“Өөртэй нь санал нийлэхгүй хүмүүсийн талаар Ромын баримталдаг бодлогын тод жишээ нь Вальденсчуудын эсрэг явуулсан урт удаан, цуст хавчлагаар илэрсэн бөгөөд тэдний зарим нь Амралтын өдрийг сахидаг байсан юм. Дөрөв дэх тушаалд үнэнч байсныхаа төлөө бусад нь ч мөн адилхан зовлон амссан. Этиоп ба Абиссинийн сүмүүдийн түүх онцгой ач холбогдолтой. Харанхуй үеийн бүрхэг дунд Төв Африкийн християнууд дэлхийн хараанаас гарч, мартагдсан бөгөөд олон зууны турш тэд итгэлээ

хэрэгжүүлэхдээ эрх чөлөөг эдэлж байв. Гэвч эцэст нь Ром тэдний оршин байгааг мэдэж, Абиссинийн эзэн хаан удалгүй папыг Христийн орлогч хэмээн хүлээн зөвшөөрөхөд мэхлэгдэн хүргэгдэв. Үүний дараа бусад буултууд дагалдан гарч ирэв.

“Амралтын өдрийг сахин мөрдөхийг хамгийн хүнд шийтгэлийн дор хориглосон зарлиг гаргав. (Майкл Геддес, **Etiopiin Sumiin Tuukh** [Church History of Ethiopia], 311, 312-р хуудсыг үз.) Гэвч папын дарангуйлал удалгүй тэвчихийн аргагүй хүнд буулга болж, Абиссинчууд түүнийг хүзүүнээсээ мултлан хаяхаар шийджээ. Аймшигт тэмцлийн дараа Ромынхныг тэдний эзэмшлээс хөөн зайлуулж, эртний итгэлийг сэргээн тогтоов. Сүмүүд эрх чөлөөндөө баярлан хөөрч, Ромын мэхлэл, сохор туйлшрал, дарангуй ноёрхлын талаар сурсан сургамжаа хэзээ ч мартсангүй. Өөрсдийн ганцаардмал нутаг орондоо тэд Христийн ертөнцийн бусад хэсэгт үл танигдан, тэндээ хэвээр үлдэхэд сэтгэл хангалуун байв.”

“Африкийн сүмүүд папын сүм бүрэн урвалтад орохоос өмнө амралтын өдрийг хэрхэн сахидаг байсан, тийнхүү сахидаг байв. Тэд Бурханы тушаалд дуулгавартай байж долоо дахь өдрийг сахин мөрдсөн атлаа, сүмийн заншилд нийцүүлэн ням гарагт ажлаас түдгэлздэг байв. Дээд эрх мэдэлд хүрмэгцээ Ром өөрийнхөө тогтоосныг өргөмжлөхийн тулд Бурханы амралтын өдрийг хөл дороо гишгэсэн; харин бараг мянган жилийн турш нуугдан байсан Африкийн сүмүүд энэ урвалтад оролцоогүй юм. Ромын ноёрхолд оруулмагц тэд үнэн амралтын өдрийг орхиж, хуурамч амралтын өдрийг өргөмжлөхөд хүчээр тулгагдсан; гэвч тэд тусгаар тогтнолоо эргэн олсон даруйдаа дөрөв дэх тушаалд дуулгавартай байдалдаа буцан орсон юм.”

“Өнгөрсөн үеийн эдгээр тэмдэглэлүүд нь Ромын жинхэнэ Амралтын өдөр болон түүнийг хамгаалагчдын эсрэг дайсагнал, мөн өөрийн бий болгосон тогтоолыг хүндэтгүүлэхийн тулд тэрээр хэрэглэдэг арга хэрэгслийг тодорхой илчилдэг. Бурханы Үг эдгээр үзэгдлүүд Ням гаргийг өргөмжлөхийн тулд Ромын католикчууд ба протестантууд нэгдэх үед дахин давтагдахыг заадаг.”

“Илчлэлт 13-ын эш үзүүлэлт хурганы адил эвэртэй араатнаар төлөөлөгдсөн хүч нь ‘дэлхий болон түүн дээр оршин суугчдыг’ папын эрх мэдэлд мөргүүлэх болно хэмээн тунхагладаг—энд үүнийг ‘ирвэс мэт’ араатнаар бэлгэджээ. Хоёр эвэртэй араатан мөн ‘газар дэлхий дээр оршин суугчдад араатны дүрийг бүтээх ёстой’ гэж хэлэх бөгөөд цаашлаад ‘бага, их, баян, ядуу, чөлөөт, боол’ бүгдэд араатны тэмдгийг хүлээн авахыг тушаах ёстой. Илчлэлт 13:11–16. Хурганы адил эвэртэй араатнаар төлөөлөгдсөн хүч нь Америкийн Нэгдсэн Улс мөн бөгөөд Ром өөрийн ноёрхлын онцгой хүлээн зөвшөөрөл хэмээн үздэг Ням гаргийг сахихыг Америкийн Нэгдсэн Улс албадан мөрдүүлэх үед энэхүү эш үзүүлэлт биелэх нь харуулагдсан. Гэвч папын эрх мэдэлд үзүүлэх энэ хүндэтгэлд Америкийн Нэгдсэн Улс ганцаараа байхгүй. Нэгэн цагт түүний ноёрхлыг хүлээн зөвшөөрч байсан улс орнуудад Ромын нөлөө одоо ч устгагдахаас хол байна. Мөн эш үзүүлэлт түүний хүч чадал сэргээгдэхийг зөгнөдөг. ‘Түүний толгойнуудын нэг нь үхтлээ шархадсан мэт байсныг би харсан; харин түүний үхлийн шарх эдгэрчээ. Тэгээд бүх дэлхий араатныг даган гайхан биширсэн.’ 3-р эшлэл. Үхлийн шарх учирсан явдал нь 1798 онд папын эрх мэдэл нуран унасныг заана. Үүний дараа эш үзүүлэгчийн хэлснээр,

‘түүний үхлийн шарх эдгэрчээ. Тэгээд бүх дэлхий араатныг даган гайхан биширсэн.’
Паул ‘нүглийн хүн’ хоёр дахь ирэлт хүртэл үргэлжлэх болно гэдгийг тодорхой хэлдэг. 2
Тесалоник 2:3–8. Тэрээр цаг хугацааны эцсийн төгсгөл хүртэл мэхлэлтийн ажлыг
үргэлжлүүлэн явуулна. Мөн Илчлэгч, бас папын эрх мэдлийг заан, ‘амийн номд нэрс нь
бичигдээгүй газар дэлхий дээр оршин суугчид бүгд түүнд мөргөнө’ хэмээн тунхагладаг.
Илчлэлт 13:8. Хуучин болон Шинэ Дэлхийд аль алинд нь, Ромын Сүмийн эрх мэдэл дээр
л бүхэлдээ тулгуурладаг Ням гаргийн байгуулалд үзүүлсэн хүндэтгэлээр дамжин папын
эрх мэдэл хүндэтгэл хүлээн авах болно.”

“Арван есдүгээр зууны дунд үеэс хойш Америкийн Нэгдсэн Улс дахь эш үзүүлэгийг
судлагчид энэ гэрчлэлийг дэлхийд тунхаглан ирсэн. Одоо болж буй үйл явдлуудаас
тэрхүү зөгнөлийн биелэлт рүү чиглэсэн түргэн ахиц тод харагдаж байна. Ням гаргийг
сахих тухайд Протестант багш нарт, Бурханаас өгөгдсөн тушаалын орон зайг нөхөхийн
тулд гайхамшгуудыг зохиомлоор үйлдсэн папын удирдагчдын адил, тэнгэрлэг эрх
мэдлийн тухай мөн л адил шаардлага, мөн л Бичээсийн нотолгооны дутмаг байдал
байна. Хүмүүс Ням-амралтын өдрийг зөрчсөнийхөө төлөө Бурханы шүүлтэд өртөж
байна гэсэн мэдэгдэл дахин давтагдах болно; энэ нь хэдийнээ шаардан тулгагдаж эхэлж
байна. Ням гаргийг сахиулах хөдөлгөөн ч мөн түргэн хүчээ авч байна.”

“Өөрийн ов мэх, зальжин ухаанаараа Ромын Сүм үнэхээр гайхамшигтай. Тэр юу
болохыг уншин мэдэж чадна. Протестант сүмүүд худал амралтын өдрийг хүлээн
зөвшөөрснөөрөө түүнд хүндэтгэл үзүүлж, мөн түүнийг хэрэгжүүлэхийн тулд урьдын
цагт яг өөрийнх нь хэрэглэж байсан арга хэрэгслийг ашиглахаар бэлтгэж байгааг
харсаар, тэр цагаа хүлээнэ. Үнэнгийн гэрлийг няцаадаг хүмүүс эцэстээ өөрөөсөө үл
эндүүрдэг хэмээн өөрийгөө өргөмжилсөн энэ хүчний тусламжийг эрэлхийлж, түүнээс
үүсэлтэй байгууллыг өргөмжлөх болно. Энэ үйл хэрэгт протестантуудад туслахаар тэр
хэчнээн дуртайяа ирэхийг таамаглахад бэрх биш. Сүмд дуулгаваргүй хүмүүстэй хэрхэн
харьцахыг папын удирдагчдаас илүү хэн ойлгох билээ?”

Дэлхий даяар салбарлан тархсан бүх хүрээгээрээ Ромын Католик Сүм нь папын
ширээний хяналт дор байж, түүний ашиг сонирхолд үйлчлэхээр зориулагдсан нэгэн асар
том байгуулалтыг бүрдүүлдэг. Газар дэлхийн улс орон бүр дэх түүний сая сая шүтэгчид
өөрсдийгөө папад үнэнчээр захирагдах үүргээр хүлэгдсэн хэмээн үзэхэд сургагддаг.
Тэдний үндэстэн ямар байх, ямар засаг төрд харьяалагдах нь үл хамааран, сүмийн эрх
мэдлийг бусад бүхнээс дээгүүрт тооцох ёстой. Тэд төрдөө үнэнч байхаа тангараглан
андгайлж болох боловч, үүний цаана Ромд дуулгавартай байх тангараг оршдог бөгөөд
энэ нь түүний ашиг сонирхолд харшлах аливаа амлалтаас тэднийг чөлөөлдөг.

“Түүх нь түүний үндэстнүүдийн хэрэгт зальжин бөгөөд тууштайгаар шургалан орох
гэсэн оролдлогуудыг гэрчилдэг; мөн нэгэнт хөл тавих зай олж авмагцаа, ноёд ба ард
олны сүйрэлд хүргэхийн үнээр ч болов, өөрийн зорилгыг цааш ахиулж ирснийг
гэрчилдэг. 1204 онд Пап Иннокентий III Арагоны хаан II Петрээс дараах онцын
тангарагийг гаргуулан авчээ: ‘Би, Арагончуудын хаан Петр, өөрийн эзэн Пап
Иннокентийд, түүний католик залгамжлагчдад болон Ромын Сүмд үргэлж үнэнч бөгөөд
дуулгавартай байхаа тунхаглаж, амлаж байна; мөн өөрийн хаант улсыг түүний

дуулгаварт байдалд үнэнчээр хадгалж, католик итгэлийг хамгаалан, тэрс үзлийн завхралыг хавчин мөшгөх болно.”—John Dowling, *The History of Romanism*, b. 5, ch. 6, sec.

“55. Энэ нь Ромын хамба ламын эрх мэдлийн тухай ‘түүнд эзэн хаадыг огцруулах нь хууль ёсны’ бөгөөд ‘тэрээр харьяат иргэдийг зөв бус захирагчдад өргөсөн үнэнч байдлын үүргээс чөлөөлж чадна’ гэсэн мэдэгдлүүдтэй нийцэж байна.”—Mosheim, b. 3, cent. 11, pt. 2, ch. 2, sec. 9, note 17.

“Ром хэзээ ч өөрчлөгддөггүй хэмээн сайрхдагийг нь санагтун. Григорий VII болон Иннокентий III-ын зарчмууд өнөө хэр Ромын Католик Сүмийн зарчмууд хэвээр байна. Хэрэв түүнд зөвхөн хүч мэдэл нь байсан бол, өнгөрсөн зуунуудын адил тэр эдгээрийг өнөөдөр ч мөн адил эрчимтэйгээр хэрэгжүүлэх байсан. Ням гаргийг өргөмжлөх үйл хэрэгт Ромын тусламжийг хүлээн авахыг санал болгож буй протестантууд юу хийж байгаагаа төдийлөн мэдэхгүй байна. Тэд зорилгоо хэрэгжүүлэхээр шамдан байх зуур Ром өөрийн эрх мэдлийг дахин тогтоож, алдсан ноёрхлоо сэргээхийг зорьж байна. АНУ-д сүм төрийн эрх мэдлийг ашиглаж, эсхүл хянаж болно; шашны мөрдлөгүүдийг иргэний хуулиар албадан сахиулж болно; товчоор хэлбэл, сүм ба төрийн эрх мэдэл нь мөс чанарыг ноёрхох ёстой гэсэн зарчим нэгэнт тогтоогдвол, энэ улсад Ромын ялалт баталгаатай болно.”

“Бурханы үг айсуу аюулын талаар сэрэмжлүүлсэн; үүнийг үл тоомсорловол, Протестант ертөнц Ромын зорилго үнэхээр юу болохыг урхинаас мултран зайлсхийхэд хэтэрхий оройтсон хойно л мэдэх болно. Тэр чимээгүйгээр хүчирхэгжин өсөж байна. Түүний сургаалууд хууль тогтоох танхимууд, сүмүүд болон хүмүүсийн зүрх сэтгэлд нөлөөгөө үзүүлж байна. Тэрээр урьд цагийн хавчлагуудаа дахин давтах нууц далд булан тохойд асар өндөр, сүр хүчтэй байгууламжуудаа босгож байна. Тэр цохилт өгөх цаг ирэхэд өөрийн зорилгыг урагшлуулахын тулд хүчээ сэм бөгөөд сэжиг үл төрүүлэхээр бэхжүүлж байна. Түүний хүсэж буй бүхэн нь ашигтай байр суурь бөгөөд энэ нь түүнд аль хэдийн өгөгдөж байна. Ромын элементийн зорилго юу болохыг бид тун удахгүй харж, биеэр мэдрэх болно. Бурханы үгэнд итгэж, түүнд дуулгавартай байх хэн боловч үүний улмаас зэмлэл ба хавчлагад өртөх болно.” Агуу Тэмцэл, 563–581.